

De Rode Antraciet.

Wie vast zit in beweging

krijgen

➤ FREDERIK JANSSENS EN KRIS HERMANS

“Sport behoort tot het erfgoed van elk mens
En de afwezigheid ervan kan door niets worden gecompenseerd.”
Pierre de Coubertin (1863–1937)

De Rode Antraciet staat voor sport, cultuur en vormingswerk voor mensen die met justitie te maken krijgen. Het grootste deel van onze inzet gaat naar mensen die in de Vlaamse gevangenis opgesloten zitten. We organiseren cursuswerk: over communicatie, verbondenheid, familie, zingeving... We nodigen beeldende kunstenaars, schrijvers, theatermakers, filmmakers, fotografen... uit om samen met gedetineerden aan de slag te gaan. Het leven in de gevangenis, de dromen en verlangens van gedetineerden worden zo op een artistieke manier verkend en tot expressie gebracht. De Rode Antraciet ijvert ook voor toegankelijke gevangenisbibliotheken. Dit is belangrijk met het oog op het zinvol invullen van de detentietijd en latere re-integratie. En we voorzien een sportaanbod. De stress van het voortdurend opgesloten zitten kan via sport uitstekend worden afgereageerd. Met de verdere implementatie van het Strategisch Plan Hulp- en Dienstverlening aan Gedetineerden en de aanstelling van sportfunctionarissen binnen de Vlaamse gevangenisinstellingen heeft het sportbeleid in de gevangenis een nieuwe impuls gekregen. In dit artikel willen we focussen op hoe in de Vlaamse gevangenis sport en beweging worden binnengebracht. Maar eerst, inleidend, iets over deze niet alledaagse, zeg maar 'controversiële' context!

DE PARADOX VAN DE GEVANGENIS: INCLUSIE IS NODIG; UITSLUITING IS EEN FEIT!

Voor wie afgaat op nieuwsberichten lijkt het er misschien op dat het Belgische gevangenisstelsel al jaren permanent in een crisis zit. De krantenlezer wordt vooral geconfronteerd

met slecht nieuws. Relletjes en opstootjes tijdens de wandeling, ontsnappingen van gedetineerden, verouderde infrastructuur (gevangenisvleugels zonder lopend water, waar de nachtpot moet worden gebruikt in overbevolkte cellen, matrassen op de vloer), geïnterneerden die zonder voldoende behandeling in de gevangenis verblijven, stakingen en occasioneel zelfmoorden van gedetineerden, protest van politiebonden over het feit dat ze het werk moeten overnemen van stakende cipiers, vrouwelijke cipiers die worden betrappt op amoureuze relaties met gedetineerden... Misschien is een kennismaking met de sector via dergelijk krantenkoppen onrechtvaardig want er zijn ook heel wat positieve ontwikkelingen.

In 2005 werd de *'Basiswet Gevangeniswezen en Rechtspositie van Gedetineerden'* gestemd. Alle criminologen beschouwen het stemmen van deze wet als een grote doorbraak. Het was een groot probleem dat de volksvertegenwoordiging in België zich voorheen nog nooit had uitgesproken over het hoe en waarom van het regime achter de gevangensmuren. Ook voor het domein 'sport' schuift de Basiswet voor het eerst normen naar voor: er wordt gestipuleerd dat gedetineerden het recht hebben om elke week twee uren te sporten. Dit veronderstelt heel wat aanpassingen aan de infrastructuur van gevangenissen, maar ook aan het organisatorisch kader dat gedetineerden omgeeft.

Nog een belangrijke stap vooruit was het in de steigers zetten in 2000 van het *'Vlaams Strategisch Plan voor Hulp- en Dienstverlening aan Gedetineerden'*, zodat nu ook werk kan worden gemaakt in de gevangenis van het toewerken naar de re-integratie van ex-gedetineerden in de samenleving. Het is de bedoeling dat de Vlaamse overheid zes domeinen die in de vrije samenleving beschikbaar zijn voor de burger 'binnenbrengt' in de gevangenis. Het gaat om de domeinen onderwijs, welzijn, (geestelijke) gezondheid, werk, cultuur en sport. In dit artikel richten we onze focus op dit laatste domein: het aanbod 'sport en beweging' in de Vlaamse gevangenissen.

Maar waarom al deze inspanningen doen? Waarom ons druk maken over de 'fysieke fitheid' van gedetineerden? Laten we de redenering wat expliciteren.

CLUB MED VOOR CRIMINELEN?

In België, waar de doodstraf is afgeschaft, is vrijheidsberoving de zwaarst mogelijke straf die een individuele burger kan overkomen. Terechtkomen in een cel zonder klink aan de deur, je bewegingsvrijheid verliezen... het is een traumatiserende ervaring. De volksmens zegt misschien: 'Eigen schuld, dikke bult. De man zit niet zonder reden in de bak.' 't Is een crimineel, sluit hem op en gooi de sleutel ver weg.' En soms heeft deze volksmens ook commentaar bij het feit dat voor nieuwe gevangenissen sportterreinen en fitnessruimtes worden voorzien. 'Hoezo? Wordt hier een Club Med voor criminelen gebouwd?'

Maar het is belangrijk om te beseffen dat meer dan 99 % van wie nu in de gevangenis zit, straks wél weer op straat staat. (Eén procent blijft wellicht levenslang achter tralies.) Hoe wil-

len we dat de ex-gedetineerde zich gedraagt als hij achter ons aanschuift aan de kassa in de supermarkt? Of naast ons zit in trein of bus? Of in het appartement naast ons komt wonen? Wat verwachten we van zijn voorbereiding op een re-integratie in de samenleving? Is het niet belangrijk dat ex-gedetineerden een rugzakje meekrijgen met een nieuw perspectief, sociale vaardigheden, een diploma, fysieke fitheid, zich goed in hun vel voelen?

Door het plegen van een misdrijf plaatst iemand zich buiten de afspraken van een gemeenschap. Wat zou moeten gebeuren is: toenadering zoeken, hem opnemen binnen de kring van de samenleving, het contact herstellen... Uiteraard moet worden onderzocht hoe eventuele schade kan worden hersteld, en hoe de geschonden relaties weer kunnen helen. Het omgekeerde gebeurt echter. De dader wordt geïsoleerd, uit de samenleving weggehaald, opgeborgen. Dikke muren, peperdure stalen deuren en soms ook netten boven 'de wandeling' scheiden de gedetineerden van de rest van de samenleving.

Met gedetineerden aan de slag gaan met het oog op later, hen voorbereiden op een nieuwe start in de maatschappij en op constructief samenleven met anderen: het is hoogst paradoxaal, maar erg nodig!

BASISWET GEVANGENISWEZEN EN RECHTSPPOSITIE VAN GEDETINEERDEN

Het inzicht dat een gevangenis altijd een tweevoudige doelstelling heeft, is binnen de criminologie al langer een verworvenheid. Een eerste aspect is de 'beveiliging' van de samenleving. Wie de wetten overtreedt, wordt uit de samenleving geïsoleerd, zodat hij niet opnieuw kan toeslaan. Een tweede aspect is de 'voorbereiding van de re-integratie' in de samenleving: haast alle mensen die in de gevangenis verzeild geraken, keren ook weer terug in de samenleving. Hoe kunnen we deze re-integratie al tijdens de detentie voorbereiden?

De Leuvense professor Lieven Dupont werkte in de jaren '90 de ideeën uit waarop nieuwe gevangnissen zouden moeten zijn gestoeld. Hij vond het warm water niet uit. De ideeën die hij naar voren schoof, waren ideeën waarover consensus bestond binnen de gemeenschap van criminologen en juristen betrokken bij de strafuitvoering.

In 2005 werd dan de langverwachte '*Basiswet Gevangeniswezen en Rechtspositie van Gedetineerden*', de 'wet Dupont', goedgekeurd. Voor het eerst heeft België nu een wet over hoe het er aan toe moet gaan achter de tralies. Voorheen was er slechts een bundeling van vaak tegenstrijdige administratieve rondzendbrieven en Koninklijke Besluiten... gedetineerden genoten geen rechten, hoogstens 'gunsten'. In het parlement werd in 2005 zeer breed steun gegeven aan deze langverwachte Basiswet.

Zeven krachtlijnen van deze wet, als poging tot samenvatting:

- de rechtspositionele benadering van gedetineerden: wie opgesloten wordt, verliest zijn bewegingsvrijheid, maar hij blijft een burger met rechten;
- detentieschade moet zo veel mogelijk bestreden worden;
- doelstellingen van de vrijheidstraf zijn: “het herstel van het door het misdrijf aan de slachtoffers aangedane onrecht, de rehabilitatie van de veroordeelde en de geïndividualiseerde voorbereiding van zijn re-integratie in de vrije samenleving”;
- belangrijke basisbeginselen zijn: normalisering, responsabilisering, participatie;
- een tuchtprocedure, een beklagprocedure en een beroepsprocedure worden uitgestippeld;
- er moet extern en onafhankelijk toezicht op detentie worden georganiseerd;
- Justitie moet samenwerken met ‘gemeenschappen en gewesten’ om de hulp- en dienstverlening in gevangenissen te organiseren.

Dit laatste slaat op het feit dat de Belgische wetgever al sinds de staatshervorming van 1980 een taakverdeling heeft voorzien tussen het federale niveau in België, “Justitie”, en het niveau van de gemeenschappen en gewesten, “de hulp en dienstverlening aan gedetineerden”. Ook hier valt ‘goed nieuws’ te melden: sinds 2008 neemt Vlaanderen zijn verantwoordelijkheid in deze op! In 2000 werd een ‘Vlaams Strategisch Plan voor hulp- en dienstverlening aan gedetineerden’ in de steigers gezet. Men begon in een pilootregio het aanbod aan onderwijs, welzijn, geestelijke gezondheid, arbeid, cultuur en sport in de Vlaamse gevangenissen uit te bouwen. In mei 2008 meldde de verantwoordelijke Vlaamse minister, destijds Steven Vanackere, dat het experiment werd omgezet in een veralgemening van dit aanbod in alle gevangenissen!

EEN VLAAMSE EQUIPE ‘HULP- EN DIENSTVERLENERS’ IN ELKE VLAAMSE GEVANGENIS

Het loont de moeite om even stil te staan bij de consequenties van het Vlaams Strategisch Plan voor hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, meer bepaald ook voor het ‘sportaanbod’ in gevangenissen.

Er werd een ‘samenwerkingsconcept’ geschreven om de basisprincipes en de organisatie te regelen tussen de Vlaamse Gemeenschap en Justitie. In deze tekst wordt gestipuleerd dat “de penitentiaire administratie een faciliterend beleid dient te voeren dat de gemeenschappen in de gelegenheid stelt hun aanbod aan maatschappelijke dienstverlening te presenteren en dat de gedetineerden in staat stelt daar effectief gebruik van te maken.”

Er zijn enkele omkaderende actoren, die rechtstreeks in het kader van dit Strategisch Plan hun intrede in de gevangenis hebben gedaan. Er zijn beleidsmedewerkers: dit zijn Vlaamse ambtenaren die verantwoordelijk zijn voor de beleidscoördinatie van de hulp- en dienstverle-

ning in één specifieke gevangenis. Daarnaast heb je organisatieondersteuners: deze mensen zijn werkzaam binnen Centra Algemeen Welzijnswerk – Justitieel Welzijnswerk. Zij helpen organisaties van ‘buiten’ om hun plaats te vinden in de gevangenis om hun ding te doen: onderwijs, welzijn, sociaal-cultureel vormingswerk, therapie (geestelijke gezondheidszorg), arbeid, sport... En tenslotte trajectbegeleiders, ook mensen die werkzaam zijn binnen de Centra Algemeen Welzijnswerk – Justitieel Welzijnswerk. Zij hebben gesprekken met gedetineerden om ieders noden en behoeften op het spoor te komen, en om te kunnen doorverwijzen naar het aanwezige aanbod.

Vervolgens zijn er de vakactoren: onderwijzers, therapeuten, arbeidsconsulenten, welzijnswerkers, sociaal-cultureel werkers... Voor het domein sport zijn dat ‘sportfunctionarissen’, tewerkgesteld door De Rode Antraciet vzw. Zij organiseren een sportaanbod voor gedetineerden, zorgen ervoor dat er in elke gevangenis een sportbeleidsplan is, en zij leggen contacten met het brede sportveld om enerzijds een aanbod te genereren en anderzijds om hen beleidsmatig te sensibiliseren en te engageren.

VAN VLAAMSE FEDERATIE VOOR FORENSISCH WELZIJNSWERK NAAR DE RODE ANTRACIET

In 2002 startte de minister van Sport het pilootproject ‘*Naar een actief sportbeleid voor gedetineerden*’ op binnen de vier gevangenissen van de Noorderkempen en Antwerpen. Het project kreeg zijn plaats binnen de Vlaamse Federatie voor Forensisch Welzijnswerk (VFFW).

In het kader van dit project engageerde de VFFW twee sportpromotoren (1,5 VTE) voor de regio Noorderkempen en Antwerpen. Deze sportpromotoren kregen een vrij open taak: het terrein verkennen en sport organiseren binnen vijf gevangenissen. Voorheen waren met deze taak slechts enkele vrijwillige PBA’s (penitentiaire bewakingsassistenten, ‘cipers’ in de volksmond) bezig. Groot was het ongenoegen destijds bij de lokale gevangenisdirecties, die geen perspectief zagen in ‘promotoren’ of ‘organisatoren’. Zij wilden onmiddellijk inzetbare lesgevers!

De sportpromotoren konden in samenwerking met de andere actoren toch snel de eerste stappen zetten. Zij begonnen met het uitzetten of verzetten van de bakens voor sport. Bij officiële behoeftepeilingen bij gedetineerden bleek telkens weer dat de behoefte aan sport, beweging en gezondheid erg hoog scoorde.

De behoefte aan sport en beweging was echter groter dan het aanbod dat kon worden gegeneerd, zelfs met behulp van lokale sportclubs en vrijwilligers. De middelen die met de sportpromotoren meekwamen, aangevuld met de inbreng van de lokale gevangenissen, konden per gedetineerde gemiddeld in één uur sport per maand voorzien. Gemiddeld, omdat gevangenissen in Vlaanderen op vrijwel alle gebieden verschillen van elkaar. Wat betreft personeel,

infrastructuur, gedetineerden... is er een grote diversiteit aan omstandigheden en randvoorwaarden in de verschillende gevangenissen.

In 2004 ging de VFFW via een fusie op in De Rode Antraciet vzw. De nieuwe organisatie kon het hele Vlaamse landschap bereiken, en zo groeide ook de interesse naar 'sport en detentie' bij andere strafinrichtingen. De ambities en het uitblijven van extra middelen brachten echter ook creativiteit met zich mee. De buitenwereld werd meer en meer betrokken bij de mensen binnen de muren. Ook de profilering vanuit de organisatie werd afgestemd op het sportlandschap en de daar geldende verhalen.

De functieomschrijving van de sportpromotoren veranderde bijvoorbeeld tot deze van 'sportfunctionarissen gevangenissen', naar analogie met het veelzijdige werk van de sportfunctionarissen in Vlaamse steden en gemeenten. Naast het organiseren van een sport- en beweegaanbod staan de sportfunctionarissen onder andere in voor het opzetten van samenwerkingsverbanden met externe sportorganisaties. Sportfunctionarissen werken vernieuwende sportinitiatieven uit die inspelen op behoeften van gedetineerden, en geven advies bij de aankoop van materiaal en de inrichting van (sport)infrastructuur.

De sportwerking van De Rode Antraciet vzw creëert en realiseert hefboomen door zich als actor sterk te profileren. Dit zowel bij de Vlaamse en justitiële partners actief in de Vlaamse gevangenissen als bij de publieke en private organisaties en diensten binnen het lokale, provinciale en Vlaamse Sport voor Allen-landschap.

HET PARTICIPATIEDECREET: DECRETALE VERANKERING EN UITBREIDING VAN DE MIDDELEN

Tijdens de eerste jaren van De Rode Antraciet steunde het sportproject nog op de anderhalve voltijdse equivalent, nog aangeworven door de VFFW. Een groeipad kwam er uiteindelijk in 2008 met de komst van het Participatiedecreet. Dit decreet bracht voor de werkingsspijler sport van De Rode Antraciet vzw twee voordelen met zich mee. Enerzijds kwam er een decretale verankering, en anderzijds kwam er een uitbreiding van de middelen tot 5,5 VTE. Een groei die echter nog geen behoeftedekkend aanbod tot gevolg had. De provincie West-Vlaanderen en de Brusselse gevangenis Sint-Gillis blijven tot op heden nog slechts van op afstand betrokken bij sport.

De huidige minister van Sport benoemt in zijn beleidsbrief echter een kans om alle gevangenissen binnen Vlaanderen te bereiken. De Rode Antraciet kan zo zijn rol als erkende koepelorganisatie voor 'sport en detentie' samen met de FOD Justitie en de Vlaamse actoren verder waar maken. De Rode Antraciet gaat stelselmatig als organisatie ook buiten de muren op zoek naar partnerschappen om visie en beleid van de sportwereld, federaties en overheden te beïnvloeden. Een deel van de core business van een unieke organisatie, binnen een uniek landschap.

De intentie voor 2011 is dan ook om als koepelorganisatie de trekker en voeder te zijn binnen een beleidsgroep rond het thema 'sport en detentie'.

DE ZES GROTE DOELEN WAAR DE SPORTWERKING VOOR GAAT EN STAAT

De Rode Antraciet formuleerde voor DRASPO – de pijler Sport binnen de organisatie – volgende algemene doelstellingen en de praktische uitwerking ervan op de werkvloer:

1. De sportwerking van De Rode Antraciet vzw verhoogt de omvang en de kwaliteit van het georganiseerde sportaanbod voor elke gedetineerde.
Vanaf het begin werd er geopteerd om in te zetten op sportfunctionarissen in plaats van sportmonitoren, om een zo groot mogelijk kwaliteitsvol aanbod te genereren. De functionarissen ontwikkelen in nauwe samenwerking met de lokale actoren een beleidsplan dat op maat van de gevangenis is uitgeschreven. Hierbij ligt vooral de nadruk op kwaliteit.
2. De sportwerking van De Rode Antraciet vzw ondersteunt en stimuleert andersgeorganiseerde sportinitiatieven.
Een voorbeeld hiervan is het fitheidproject dat loopt in verschillende gevangenissen. De deelnemers leggen een fitheidstest af. Daarna ontvangen ze een persoonlijk trainings-schema waarmee ze verder aan de slag kunnen gaan. Na enkele weken worden de resultaten geëvalueerd.
3. Oog voor diversiteit en toegankelijkheid in de sport, met bijzondere aandacht voor gedetineerden die niet voorbij de drempel geraken van het reguliere sportaanbod.
Voor geïnterneerden wordt een sportaanbod op maat aangeboden dat wordt samengesteld in samenwerking met de lokale zorgequipen.
4. De sportwerking van De Rode Antraciet vzw investeert in een sterke profilering en netwerking van de sportwerking, zowel binnen de eigen gevangenissen als naar intermediaire (sport)organisaties en -diensten.
Samen met lokale sportclubs, -diensten, -raden en Buurtsport worden er verschillende sportactiviteiten binnen de gevangenis georganiseerd. Dit gaat van badmintonclubs tot samenwerkingsverbanden met voetbalclubs.
5. Een doordacht infrastructuurbeleid is de hoeksteen van een Sport voor Allen-beleid in de Vlaamse gevangenissen.
Binnen de lokale beleidsplannen van de gevangenissen is de pijler infrastructuur mee opgenomen. De sportfunctionarissen geven advies over de aankoop van klein materiaal, maar ook bij grote infrastructuurwerken zoals de heraanleg van sportvelden en de inrichting van een fitnesszaal. Tevens werd er ook advies gegeven bij de opmaak van de plannen voor de toekomstige nieuwe gevangenissen.

6. Verhoogde aandacht voor sport als middel tot sociale integratie.

Via verscheidene projecten wordt er gewerkt aan sociale integratie voor zowel gedetineerden als geïnterneerden. Een voorbeeld hiervan is het sociale gegeven van een voetbaltornooi in samenwerking met KV Mechelen en Racing Mechelen, waarbij spelers en bestuursleden in interactie gaan met gedetineerden.

VISIEONTWIKKELING: SPORT IS MÉÉR DAN BEWEGEN.

Met de jaren kwam ook de behoefte aan een bredere interpretatie van sport binnen de straf-inrichting. Naast 'sport als doel' en het deelnemen, vonden ook 'sport als middel' en het deelhebben meer en meer ingang in de gevangenissen. Sommige inrichtingen hebben in dit verband al een langere traditie en vervullen daardoor een voorbeeldrol. Inspiratie is onder andere te vinden bij de tafeltennisclub in Oudenaarde, waar gedetineerden zelf participeren in beheer, organisatie en begeleiding van hun eigen clubwerking. De club en zijn leden maken ook deel uit van de reguliere competitie in de buitenwereld, weliswaar steeds binnen de muren.

Recentelijk (in 2010) werd in Oost-Vlaanderen ook een omnisportclub opgericht, waaraan gedetineerden actief participeren en waar zij ook de bestuurlijke functies uitvoeren. Over De Muur vzw is in dit verband actief bezig om dit initiatief verder te verkennen en waar mogelijk uit te breiden. In samenwerking met De Rode Antraciet hopen ook zij de beleidsdiscussie mee te kunnen stofferen.

Sinds de jaren '70 is ook het penitentiaire schoolcentrum van Hoogstraten een voortrekker van participatie van gedetineerden in het dagelijkse leven binnen en buiten de inrichting. Tot voor kort maakte ook hier een ploeg van gedetineerden deel uit van de lokale competitie. Daarbovenop komt het feit dat bepaalde gedetineerden de toelating krijgen om zich belangeloos in te zetten voor initiatieven buiten de gevangenis. Momenteel wordt er bekeken in hoeverre de gedetineerden de sportieve participatie van gehandicapte kinderen kunnen vergroten, door voor hen een speleobox te ontwerpen en te maken.

Binnen de muren draagt sport bij tot een leefbare omgeving en vormt het een volwaardig onderdeel van het humaan en herstelgericht detentiebeleid. Gedetineerden behouden echter het recht op (zelfontplooiing via) sport en krijgen handvatten aangereikt om werk te maken van hun sociale integratie.

De sportwerking van De Rode Antraciet vzw onderschrijft de waarde van een humane detentie en de plaats die sport hierbinnen inneemt. Van hieruit bouwt ze een volwaardige Sport voor Allen-werking uit die kansen schept voor gedetineerden. Enerzijds biedt het een kans om op kwalitatieve(re) basis te sporten. Een verhoging van de sportparticipatie resulteert immers in tal van gunstige effecten: sociale ontmoeting en plezierbeleving, fitheid en gezond-

heidsbevordering, stress- en agressieregulering... Anderzijds is de laagdrempeligheid van sport ook een insteek om verder te gaan dan haar meest gekende functies. Het ontwikkelen van sociale vaardigheden en competenties in functie van sociale re-integratie is slechts een van de voorbeelden. De sportwerking van De Rode Antraciet zet dan ook sterk in op ethisch verantwoord sporten: inclusief werken, fair play, fysieke en psychische integriteit van elke individuele deelnemer, respect voor diversiteit en solidariteit.

In 2005 reeds werd in het kader van het Europees project BUITENkans een kruisbestuiving tussen sport, sociaal-cultureel werk en arbeidstoeleiding georganiseerd binnen de strafinrichting. Een vooruitstrevend project dat via onder andere sportactiviteiten en ervaringsleren de sociale vaardigheden en competenties van de gedetineerde wilde verbeteren, met als doel een verbeterde startpositie voor de terugkeer naar de arbeidsmarkt.

Enkele jaren later merken we op dat terminologieën veranderen van integratie naar inclusie, maar vooral dat na Europa nu ook Vlaanderen de dimensie van sociale inclusie verder ontwikkelt.

'PRISONERS ON THE MOVE'

In januari 2011 startte het pilootproject 'Prisoners on the move', met subsidies van het Europese Directoraat-generaal Onderwijs en Cultuur. De Rode Antraciet coördineert dit project, waarbinnen twaalf partners uit zes verschillende EU-landen samen onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om 'inclusie' te bevorderen via sport.

Naast de Belgische organisatie gaat het om 'Sport for Solidarity' (Verenigd Koninkrijk), 'CRED' (Roemenië), 'Sport et Citoyenneté' (Frankrijk), 'Prison and Probation Service' (Denemarken) en de Universitat de Valencia (Spanje). Binnen ons land werkt De Rode Antraciet samen met FOD Justitie, BLOSO, ICES en FROS. 'Open Stadion', bezig met inclusie door voetbal, is 'supporting partner'. Het project loopt tot juni 2012. Dit project is een van de vijf pilootprojecten die moeten verkennen wat de mogelijkheden en kansen zijn om via sport 'inclusie' en 'maatschappelijke cohesie' te bevorderen. Daarnaast zijn er ook pilootprojecten in verband met 'doping' en 'vrijwilligers'.

Dat sport op het Europese niveau aandacht krijgt, is een relatief recent fenomeen. Het Witboek Sport van 2007 was een eerste aanzet naar beleid. Sport wordt ook genoemd in het Verdrag van Lissabon, dat eind 2009 in werking trad. Dit verdrag bepaalt dat de EU actie kan ondernemen in het beleidsdomein sport. De vijf pilootprojecten worden beschouwd als 'voorbereidende activiteiten'. Met de conclusies en aanbevelingen van de vijf projecten zal de toekomstige EU Sportagenda worden uitgewerkt.

Dat De Rode Antraciet de kans krijgt om dit project te realiseren, en dus mee de EU Sportagenda zal kunnen beïnvloeden, is opmerkelijk. De Rode Antraciet is geen doorsnee sportorganisatie in vergelijking met de andere projecten.

Het project 'Prisoners on the move' zal de mogelijkheden en kansen van sport en beweging binnen detentie verkennen. Bedoeling is om ten aanzien van de EU tot aanbevelingen te komen over de kansen van sport in detentie: welke interessante netwerken dienen te worden aangeknoopt? Wat zijn mogelijke samenwerkingsmodellen? Kunnen nieuwe methoden en interessante strategieën worden ontwikkeld?

BEKNOPTE SLOTCONCLUSIE

Er is veel werk verricht tijdens de afgelopen jaren. Toch zijn we er nog niet. Soms steken weerstanden tegenover de sportwerking in de gevangenis de kop op: voor bepaalde penitentiaire bewakingsassistenten zijn 'bewegingen' altijd risicovol, en men oordeelt soms dat er te veel bewegingen moeten gebeuren.

Maar positieve tendensen en beloftevolle partnerships doen hun werk. Naast de actoren binnen de sportwerking is ook Justitie zich bewust van de inhaalbeweging die nodig is om ons gevangeniswezen af te stemmen op de nieuwe doelstellingen voor een hedendaagse detentie.

Samen met alle partners wordt getracht om stappen te zetten, en alles (letterlijk en figuurlijk) in beweging te brengen.

ONLINE:

Meer over het Europese project: www.prisonersonthemove.eu

Meer over De Rode Antraciet vzw: www.derodeantraciet.be